

σε το χρώμα του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος, παρά την έντονη προεκλογική του εκστρατεία. Αν και απογοητευμένος από την προσωπική του αποτυχία, μετά την εκλογή του Ν. Αϊζενχάουερ στην προεδρία των ΗΠΑ, ο Τ. έγινε ηγέτης της πλειοψηφίας και πρώτος σύμβουλος του προέδρου στη Γερουσία.

Ταφάς (γαλ. taffetas, από το περσ. taffah). Ύφασμα από εξαιρετικά λεπτό μετάξι, υφασμένο πυκνότατα. Εισήχθη από την Κίνα και άρχισε να κατασκευάζεται στην Μπολόνια και στη Φλωρεντία από το 14. αι.

(φαρμακολ.). Είδος κολλητικού εμπλάστρου, που παρασκευάζεται από ύφασμα μεταξωτό, λεπτό, χρώματος λευκού, υποροδίνου ή μαύρου, επιχρισμένο με ιχθυόκολλα. Ο τ. επικολλάται πάνω σε διάφορα εξελκώματα μικρής έκτασης, σε δοθίνες κτλ., για να προστατεύσει το μέρος αυτό από κάθε εξωτερική επίδραση.

Τάχα Χουσεϊν (Taha Hussein) (1889 - 1973). Εξέχουσα μορφή του κινήματος εκσυγχρονισμού της Αιγυπτιακής Λογοτεχνίας. Έγραψε στα αραβικά, ιστορίες, μυθιστορήματα, κριτικές και κοινωνικά και πολιτικά δοκίμια.

Η αυτοβιογραφία του τον έκανε γνωστό και έξω από τη χώρα του. Ο Τ. τυφλώθηκε σε ηλικία 2 χρονών. Στο Αλ - Ατάρ σεμινάριο, στο Κάιρο, που στήθηκε, και το οποίο ήταν το ορθόδοξο κέντρο Ανώτερης Ισλαμικής Εκπαίδευσης, διαφώνησε με τις συντηρητικές αυθεντίες που κυριάρχησαν στη σχολή. Το 1908 πήγε στο νέο κοσμικό Πανεπιστήμιο του Καΐρου και πήρε το διδακτορικό του δίπλωμα. Στη Σορβόννη, όπου συνέχισε τις σπουδές του, γνώρισε το Δυτικό Πολιτισμό.

Όταν γύρισε στην Αίγυπτο έγινε καθηγητής της Αραβικής Λογοτεχνίας στο Πανεπιστήμιο του Καΐρου. Η σταδιοδρομία του εκεί ήταν θεαλλωδής, διότι οι τολμηρές απόψεις του εξόργισαν τους θρησκευτικά συντηρητικούς. Η εφαρμογή σύγχρονων κριτικών μεθόδων στην «Προ - Ισλαμική ποίηση» προκάλεσαν σφοδρή πολεμική εναντίον του. Στο βιβλίο αυτό ο Τ. υποστήριξε ότι μεγάλο μέρος της ποίησης, που θεωρούνταν ότι ήταν προ - ισλαμική, είχε πλαστογραφηθεί από Μουσουλμάνους μιας μετέπειτα χρονολογίας για διάφορους λόγους και ένας από αυτούς ήταν να δώσουν αποδεικτικά στοιχεία για τους μύθους του Κορανίου. Γι' αυτό και κηρύχθηκε αποστάτης.

Σ' ένα άλλο βιβλίο του, «Το μέλλον του πολιτισμού στην Αίγυπτο», διατυπώνει την πίστη του ότι η Αίγυπτος ανήκει κληρονομικά στον ίδιο ευρύτερο μεσογειακό πολιτισμό, ο οποίος περιλαμβάνει την Ελλάδα, την Ιταλία και τη Γαλλία και υποστηρίζει την αφομοίωση του σύγχρονου ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Διατέλεσε υπουργός Παιδείας κατά τα 1950 - 1952, της τελευταίας κυβέρνησης του κόμματος Ουάφνι. Επέκτεινε την κρατική εκπαίδευση και κατάρτησε τα δίδακτρα. Το ενδιαφέρον του αυτό το διάστημα και αργότερα. Ενδιαφέρθηκε ιδιαίτερα για τη βελτίωση των άθλιων συνθηκών ζωής των φτωχών και για την πραγματοποίηση κυβερνητικών μεταρρυθμίσεων. Το τελευταίο του βιβλίο (1967), ήταν ένα είδος απομνημονευμάτων.

Τάχα Αθηνά (Tacha Athena) (γεν. το 1936). Γλύπτρια από τη Λάρισα. Σπούδασε στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών των Αθηνών, ιστορία της τέχνης στο Oberlin College του Οχάιο και αισθητική στο Παρίσι. Από το 1973 διδάσκει γλυπτική στο Κολέγιο του Oberlin. Η Τ. εμπνέεται από την αισθητική του αρχαίου ελληνικού θεάτρου, χωρίς, όπως είναι φυσικό, να επαναλαμβάνει ή να τοποθετεί τις βασικές δεσπόζουσες, που καθόρισαν την κοινωνική ή πολιτιστική λειτουργικότητά του. Τα έργα περιβάλλοντος χώρου της Τ. - πολυεπίπεδες «σκάλες» τεκτονημένες αποσπασματικά - αποβλέπουν στο να δημιουργήσουν μια νέα δυναμική αντίληψη του σύγχρονου χώρου και της καθημερινής δράσης και κίνησης του ανθρώπου μέσα σ' αυτήν. Οι πολυώρομες ή σε άσπρο τσιμέντο πολυεπίπεδες σκάλες της δημιουργούν, επίσης, τις προϋποθέσεις για μια έντονα ρυθμική και κινησιακή έκφραση του ανθρώπινου σώματος, μέσα στον περιβάλλοντα χώρο.

Η καλλιτέχνης οργάνωσε ατομικές εκθέσεις σε διάφορες πολιτείες της Αμερικής, ενώ πήρε μέρος σε πολλές ομαδικές εκθέσεις, τόσο στις ΗΠΑ όσο και στην Ιταλία. Έχει τιμηθεί με πολλές τιμητικές διακρίσεις, έργα της δε βρίσκονται σε μουσεία, σε πανεπιστήμια και σε διάφορες συλλογές.

Τάχα (Taha). Ηφαιστειακό νησί της Γαλλικής Πολυνησίας, του Κεντρικού Ν. Ειρηνικού, στο Αρχιπέλαγος των Υψηλών Νήσων. Έχει έκταση 88 τ.χλμ. και το ψηλότερο σημείο της είναι η κορυφή Όχιρι (590 μ.). Εξάγει κόπρα, βανίλια, ανανάδες. Ο κύριος οικισμός είναι η Βαϊτοάρ. Έχει πληθυσμό 3.359 κατ. (1971).

Ταχάλ. Παλιό χωριό της Α. Θράκης, της υποδιαίρεσης Μακράς Γέφυρας, του ν. Αδριανούπολης, που δεν υφίσταται πλέον. Πριν την ανταλλαγή των πληθυσμών είχε πληθυσμό 284 κατ. Η ελληνική ονομασία του ήταν Λόγγος.

Ταχάν Γκουνόνγκ. Η ψηλότερη κορυφή της χερσονήσου της Μαλαίας, ύψους 2.187 μ., της οροσειράς Τahan στη Δ. Μαλαισία.

ταχαρδία (tahardia) (ζωολ.). Γένος εντόμων, της τάξης ομόπτερα. Ζουν στην Ασία, πάνω στα δέντρα, όπου προκαλούν το σχηματισμό γομμάκκας.

Ταχαρκά (689 - 664 π.Χ.). Ο προτελευταίος Φαραώ της 25. νουβιτικής καταγωγής («αιθιοπικής») δυναστείας. Γιος του Φαραώ Πιάνχι (756 - 716 π.Χ.), ιδρυτή της 25. δυναστείας, και ανιψιός του Σαμπακά (716 - 701), διαδέχθηκε το Σαμπατάκα (701 - 689), μεγαλύτερο αδερφό του. Ο Τ. υπήρξε ο πιο δραστήριος και πιο σημαντικός Φαραώ της δυναστείας, την οποία ο Μανέθων αποκαλεί «αιθιοπική», επειδή η καταγωγή των Φαραώ δεν ήταν αιγυπτιακή αλλά κουσιτική (= νουβιτική). Η δυναστεία αυτή ξεκίνησε από τα Ναπατά της Νουβίας και η περαιτέρω σταδιοδρομία της οφείλεται στη διπλωματική, κατ' αρχήν, διείσδυση της στα ενδοαιγυπτιακά πλαίσια αντιπαράθεσης Βορρά - Νότου. Η ανικανότητα της 24. δυναστείας (πρακτικά των δυο Φαραώ Τεφνάχτ 730 - 720 π.Χ. και Βόκχωρ 720 - 715 π.Χ., οι οποίοι εκδιώχθηκαν από τον Πιάνχι) να συνενώσει υπό το σκήπτρο της τον αιγυπτιακό Νότο αποτέλεσε και το αίτιο της τελικής πτώσης της. Ο Σαμπακά (ελλ. Σαβάκων) ολοκλήρωσε την κατάκτηση της Κάτω Αιγύπτου και της Μέμφιδας, είχε όμως ήδη ν' αντιμετωπίσει τον ολοένα αυξανόμενο κίνδυνο εξ Ασσυρίας. Ήδη ο ίδιος είχε τοποθετήσει μια νουβιτική καταγωγής μεγάλη ιέρεια στο ναό του Άμμωνα στο Καρνάκ και μεταφέρθηκε στα ανάκτορα των Θηβών. Είχε προφανώς την υπόδειξη του αιγυπτιακού ιερατείου του Άμμωνα να μην επιδιώξει τη σύγκρουση με το Σαρβώνα της Ασσυρίας, αυτό όμως δε πρόσεξαν και τόσο οι δυο διάδοχοί του.

Ο Τ. ήταν ήδη 20 ετών, όταν ανέλαβε Φαραώ ο μεγάλος του αδερφός. Φαίνεται ότι κατά τη βασιλεία του Σαμπατάκα (ελλ. Σέβιχος) ο Τ. συμβαίλευσε μαζί του, είτε γιατί ο Σέβιχος ήταν ανίκανος να κυβερνήσει μόνος του, είτε επειδή η εύνια του ιερατείου του Άμμωνα στρεφόταν προς τον πολέμαρχο μικρότερο αδερφό. Συνεργαζόμενοι οι δυο αδελφοί εμπέδωσαν την «αιθιοπική» κυριαρχία στην Κάτω Αίγυπτο και το Δέλτα, όπου από τα διαλαμβανόμενα σε μια επιγραφή από την Κάουα της Νουβίας (ανατολική όχθη του Νείλου, νοτιότερα του τρίτου καταρράκτη) περί στρατιωτικών επιχειρήσεων τους στις προαναφερόμενες περιοχές εικάζουμε ότι είχαν εναπομείνει θύλακες αντινουβιτικής αντίδρασης, προφανώς υποθαλαπτόμενοι από κάποιους Λίβυους πρίγκιπες. Ήδη η συμβαίλευση Τ. ήταν κάτι το ανυπόφορο για την αντινουβιτική παράταξη, γιατί ο φοβερός φανατισμός του Νούβιου συμβασιλέα είχε εκδηλωθεί στη διοίκηση της χώρας, όπου ο ίδιος προσπαθούσε να θέσει μακρές βάσεις ενός νουβιτικού ζυγού πάνω στην Αίγυπτο. Όμως η χειρότερη απρονοησία του νεαρού φανατισμένου συμβασιλέα ήταν η εξωτερική πολιτική του, όπου αμέσως μετά το θάνατο του Σαβάκων θέλησε να προωθήσει πολιτική αντιπαράθεσης με την Ασσυρία. Ο Τ. (ελλ. Τάρκος) θέλησε προφανώς να υποκινήσει αντιδράσεις κα-

τά την Ασσυρία στα μεσογειακά παράλια, αλλά είναι ακόμη ασαφές αν ο Εζεκίας, βασιλιάς του Ιούδα, τον είχε καλέσει σε βοήθεια εναντίον του Σιναχειρίμ, ή αν ο ίδιος ο Τ. όφειλε να σπεύσει σε βοήθειά του έχοντας τον πρώτα υποκινήσει ενάντια στον Ασσύριο αυτοκράτορα. Τα χρονικά του Σιναχειρίμ εναρμονίζονται με τα βιβλικά κείμενα (Δ' Βασιλείων, ΙΗ', 13, ΙΘ', 37, Δ' Παραλειπομένων, ΛΒ' 1 - 22 και Ησαΐας, ΛΣΤ', 1, ΛΖ', 38) και τα ασσυριακά χρονικά μιλούν για την άφιξη στην Ιουδαία «του βασιλιά της Μελούχχα». Το βιβλικό κείμενο κάνει και αυτό λάθος, όταν αποκαλεί το Θαρακά «βασιλέα Αιθίοπων», επειδή ο Τ. συμβαίλευσε και είχε εν προκειμένω αναλάβει την αρχιστρατηγία του αιγυπτιακού στρατού. Ωστόσο, δεν πέτυχε τίποτα με αυτήν την εκστρατεία του στη νότια Ιουδαία, ο Ησαΐας είχε άλλωστε σφοδρότατα πολεμήσει κάθε προσέγγιση του Ιούδα με τη «ράβδον την καλαμίνη την θελασμένην». Έτσι ενώ τα αιγυπτιακά στρατεύματα δεν αποτόλμησαν μια σύγκρουση με τους Ασσυρίους, ο Σιναχειρίμ ανάγκασε τον Εζεκία να κλειστεί στην Ιερουσαλήμ κι ερήμωσε όλη την Ιουδαία. Ένα είδος επιδημίας, το οποίο ο μιν Ηρόδοτος αποκαλεί «επιχυθέντας νυκτός μεν αρουραΐους», η δε Βίβλος «άγγελον Κυρίου», ανάγκασε τον Ασσύριο μονάρχη να λύσει την πολιορκία και ο Τ., χωρίς τίποτα να επιτύχει, είχε εκτεθεί αμετάκλητα.

Πίσω στην Αίγυπτο φαίνεται ότι αντιλαμβάνονταν ότι για να παρακολουθήσει τις εξελίξεις στη δυτική Ασία χρειαζόταν να μεταφερθεί στον αιγυπτιακό Βορρά. Δε γνωρίζουμε αν παρέσυρε και τον άβουλο αδερφό του Σαμπατάκα να εγκατασταθεί επίσης στην Κάτω Αίγυπτο, ο ίδιος όμως από τα χρόνια της συμβασιλείας ήδη επέλεξε την Τάνδα. Αυτό είχε ολέθριες επιπτώσεις όχι τόσο γιατί ο Φαραώ βρισκόταν στο άηχο των εχθρών του αλλά επειδή έχασε τους βασικούς υποστηρικτές του: το ιερατείο του Καρνάκ. Ωστόσο, όσο ζούσε ο Σαμπατάκα τα πράγματα δεν είχαν ιδιαίτερα ερεθιστεί. Δεν υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο σύγχρονο στοιχείο αναφερόμενο στο θάνατο του Σαμπατάκα. Η μόνη ύστερη πηγή, η οποία αναφέρεται σε αυτό, ο Μανέθων, υποστηρίζει ότι ο Τ. δολοφόνησε το μεγαλύτερο αδερφό του, του οποίου τον τάφο βρισκόμαστε στο Ελ Κουρού. Αυτό δε φαίνεται καθόλου απίθανο, πολύ περισσότερο επειδή ο Τ. συγκέντρωνε στα χέρια του τη στρατιωτική δύναμη και φαινόταν ν' ανυπομονεί για ριζοσπαστικές αντιπαράθεσεις.

Ο γιος του Πιάνχι και της βασιλικής συζύγου Άμμαρ απέμεινε μόνος στον αιγυπτιακό θρόνο το 689 π.Χ. Καθόλου συνετισμένος ο Τ. προτίμησε ν' ανοίξει όσο το δυνατόν περισσότερα μέτωπα. Συγκρούστηκε κατά μέτωπο με παράδοση χιλιετιών και, για να περιορίσει την ισχύ του ιερατείου του Καρνάκ, διόρισε έναν «κυβερνήτη του Νότου» (νέο πολιτικό θεσμό) του Μεντούεμχάτ, στον οποίο χορήγησε δικαιώματα επέμβασης κι ελέγχου των δραστηριοτήτων του ιερατείου. Νεποτικών αντιλήψεων όσο ελάχιστοι πιο πριν στην αρχαία Αίγυπτο, διόρισε τη μητέρα του στα Ναπατά ως «βασιλίσα - μητέρα», έστω και αν είχε να τη συναντήσει πολλά χρόνια! Παρ' όλα αυτά το κύριο μέσο επιβολής του παρέμεινε ο στρατός και ο ίδιος είχε ν' αντιμετωπίσει διάφορες συνωμοσίες Λίβυων πριγκίπων, τους οποίους υποκινούσε το ιερατείο της Ηλιούπολης για να επαναποκτήσει ισχύ σε μια περίοδο, που το ιερατείο των Θηβών έχανε ορισμένα μέσα εξάσκησης της επιβολής του. Μεροληπτικός όσο και στενόμυαλος ο Τ. χρησιμοποίησε τα αιγυπτιακά έσοδα για οικοδομικές δραστηριότητες στη Νουβία. Ανέγειρε ένα ναό στη Κάουα, ενώ άλλα μνημεία υπάρχουν επίσης μέχρι σήμερα στην περιοχή του τρίτου καταρράκτη. Η βασιλεία του είχε προσλάβει για τους Αιγυπτίους μορφή ξένης κατοχής του χείριστου είδους και, καθώς η αιγυπτιακή διχόνοια ήταν έντονη τόσο σε θρησκευτικό όσο και σε επίπεδο οικονομικών παραγόντων και γαιοκτημόνων, ο άμεσος τρόπος ανατροπής της λουβιτικής κατοχής δεν ήταν παρά οι Λίβυοι πρίγκιπες.

Τα πρώτα χρόνια της βασιλείας Τ. χαρακτηρίστηκαν επίσης από μια έντονη διάθεση προπαγάνδας του ιδεολογικού υποβάθρου της εξουσίας του, την οποία απονέμουν τα κείμενα των πέντε μεγάλων στηλών, τις οποίες έφεραν στο φως οι ανασκα-

φές του M.F. Laming Macadam στην Κάουα γύρω στα 1950. Είναι ωστόσο περιέργω για ποιο λόγο δεν ανέγερσε περισσότερες επιγραφές προπαγανδιστικού περιεχομένου ο Τ. στις Θήβες ή στη Μέμφιδα. Στις τέσσερις από τις παραπάνω στήλες διαλαμβάνεται η αιτιολόγηση της ανέγερσης του ναού του 'Αμμωνα στο Γκεμματόν (όπως τότε ονομαζόταν η περιοχή της Κάουα). Η πέμπτη επιγραφή είναι εξόχως ιδιόμορτος χαρακτήρα και χρονολογείται από τον έκτο χρόνο της βασιλείας του! Το κείμενο κυριολεκτεί, καθώς αρχίζει ως εξής: «Θαύματα συνέβησαν κατά τον καιρό της μεγαλειότητάς του, στον έκτο χρόνο της βασιλείας του». Τότε ο Τ. επωφελούμενος κάποιων συγκυρίων στέφθηκε βασιλιάς στη χώρα του για δεύτερη φορά, χωρίς ωστόσο να έχει ποτέ διακοπεί η βασιλεία του! Επειδή ο ίδιος ήθελε επίμονα να δώσει κοσμοϊστορικές διαστάσεις στην περίοδο εξουσίας του και με την ευκαιρία της εξόδου από μια περίοδο ξηρασίας, ανομβρίας και στερήσεων τροφής και νερού (η οποία είχε βέβαια συμπέσει με τη βασιλεία του), θεώρησε καλό να εμφανίσει τη βελτίωση των καιρικών συνθηκών ως αποτέλεσμα της ευσεβείας και της προς το καλό δράσης του και την αναβάθμιση των συνθηκών διαβίωσης ως αντίστοιχη της απόλυτης εμπέδωσης της ηγεμονίας του. Μια άλλη μεγάλη περίοδος της ανθρώπινης ιστορίας θα άρχιζε έκτοτε κατά την οποία στην Αίγυπτο θα επικρατούσε ευημερία, πλούτος, ησυχία, τάξη και ασφάλεια. Ωστόσο, τίποτα απ' όλα αυτά δε χαρακτηρίσει την Κάουα Αίγυπτο, όπου η αντινομβρική συνωμοσία συνέχισε να υποφώσκει, παρά την επιβολή του και στις λιβυκές οάσεις και στα παράλια.

Σχεδόν τις δύο πρώτες δεκαετίες της βασιλείας του τις πέρασε ανεγείροντας ναούς και μνημεία και οργανώνοντας αντιασσυριακές συνωμοσίες στην ήδη προσαρτημένη από την Ασσυρία δυτική Ασία. Είναι πολύ αμφίβολο αν ένας βαθιάτος φιλοσοφικός - πολιτικός αμενισμός βρίσκεται στη ρίζα της αντιασσυριακής πολιτικής του Τ., όπως ο διεθνούς φήμης αιγυπτιολόγος Kienitz δέχεται στο βιβλίο του περί πολιτικής ιστορίας της Αιγύπτου. Ασφαλώς είναι πάντοτε δεδομένο ότι οι φαραώ έβλεπαν τον 'Αμμωνα ως «κυρίαρχο του κόσμου», ιδιαίτερα στη μεταρνητική περίοδο, και η πίστη σ' αυτόν οδηγούσε τους φαραώ στην υπεράσπιση της χώρας τους, όμως ποτέ ένας φαραώ δεν αποπειράθηκε την κατάληψη όλου του τότε γνωστού κόσμου για την επιβολή του αμενισμού και οι ισχυρότατοι φαραώ ικανοποιούνταν με την κανονική παραλαβή φόρων. Ο Τ., όπως σήμερα γίνεται ευρύτατα αποδεκτό, χειροτέρευσε τη θέση του, πιστεύοντας ότι οι αντιασσυριακές δραστηριότητές του στην Ασία θα ήταν η καλύτερη μέθοδος ν' αντιπαραβεί την προσέγγιση των επίδοξων ανατροπών του, των Λίβυων πριγκίπων, με τους Ασσυρίους. Αποδείχτηκε ότι ήταν η χειρότερη μέθοδος. Όταν το 874 π.Χ. εξύφανε μια ολόκληρη συνωμοσία στη Φοινίκη τα πράγματα έφτασαν στο point of no return. Ο Ασσοραχάδων 661 - 669 π.Χ., ο οποίος είχε διαδεχθεί στο μεταξύ το Σναχειρίμπ, διέλυσε τους εξεγερμένους υπηκόους του και προετοιμάστηκε ενάντια στην Αίγυπτο. Δεν ήταν βέβαια η πρώτη ασυροαιγυπτιακή σύγκρουση, γιατί από το Καρκάρ και την εκεί συμπάρταξη του αιγυπτιακού στρατού εναντίον του Σαλμανασέρ Γ το 853 π.Χ. πολλές φορές οι δυο στρατοί, ή έστω τμήματά τους, είχαν βρεθεί αντιμέτωποι. Όμως ήταν τώρα για πρώτη φορά μετά την απελευθέρωση από τους Υκώες, που μια ξένη χώρα υπέτασσε στρατιωτικά την Αίγυπτο.

Το 671 π.Χ. τα στρατεύματα του Ασσοραχάδων διέσχισαν το Σινά, παρακάμπτοντας το Δέλτα, όπου ο Τ. είχε συγκεντρώσει τις δυνάμεις του. Οι Ασσύριοι κατέλαβαν τη Μείμπί, όπως αποκάλεσαν τη Μέμφιδα, και μετά στράφηκαν από πίσω ενάντια στο Δέλτα. Αυτή η έξοχη τακτική οφείλεται προφανώς στις λιβυοασσυριακές επαφές, διότι απαιτεί άριστη τοπογραφική κίνηση του χώρου και μόνο οι Λίβυοι πρίγκιπες θα μπορούσαν να έχουν τόσο καλά καταποίσει τον ασσυριακό στρατό για ένα χώρο, τον οποίο ουδέποτε Ασσύριοι κατάσκοποι είχαν επιμελώς ερευνήσει. Ο Τ. γλίτωσε ως εκ θαύματος και διασχιζόμενος πρώτα την έρημο και μετά απευδόμενος νότια στο Νείλω, ενόσω οι Ασσύριοι κατακτούσαν το Δέλτα, προσάτησε να οργανώσει την αντίσταση στις Θήβες. Αυτό ήταν μάταιο,

διότι στην άμεση απειλή του Ασσοραχάδων ο μεν πιστός του Μεντουεμχάτ έσπευσε ν' αναγνωρίσει την ασσυριακή εξουσία, ο δε ίδιος κατέφυγε στη γενέτειρά του στο Νότο. Ο Ασσοραχάδων έκρινε αυτά αρκετά προς στιγμή τότε και αφήνοντας ορισμένες φρουρές πίσω επέστρεψε στην Ασσυρία. Οι διηγήσεις των πρώτων του Ασσοραχάδων, δε δίνουν τόσες λεπτομέρειες από την πρώτη ασσυριακή κατάληψη της Αιγύπτου, όσο τα χρονικά του γιου και διαδόχου του Ασσορμπαπιλά. Φαίνεται, ωστόσο, ότι μια διοικητική μεταρρύθμιση με αλλαγές ορίων και ονομάτων νομών είχε συμβεί στην Αίγυπτο ήδη από το 671. Ο Ασσύριος αυτοκράτορας πριν φύγει πίσω στην Ασσυρία είχε εγκαταστήσει είκοσι τοπικούς διοικητές πόλεων, ανάμεσα στους οποίους διακρίνουμε τόσο το Μεντουεμχάτ όσο και σε πρώτη αναφορά του στην ιστορία το Νεκά Α'. Αντιπρόσωποι από την 'Ανω Αίγυπτο είχαν δηλώσει την υπαταγή τους, αλλά η ησυχία στην Αίγυπτο διατηρήθηκε μόνο δυο χρόνια. Ο Τ. επέστρεψε, έδωσε τις ασσυριακές φρουρές και συγκεντρώσε τους συμμάχους του, με τους οποίους ε επανακάτελαβε την Αίγυπτο. Ο Ασσοραχάδων ετοιμαζόταν ν' αντεπιτεθεί, όταν πέθανε.

Οι πρώτες απασχολήσεις του Ασσορμπαπιλά επέτρεψαν στον Τ. να παραμείνει στο θρόνο της Αιγύπτου καταδιώκοντας τους αντιπάλους του. Η διορία ήταν τρία χρόνια. Το 666 π.Χ. ο Ασσορμπαπιλά επέτρεψε και διέλυσε τον αιγυπτιακό στρατό στο Καρμανιτί. Ο Τ. κατέφυγε αμέσως προς το Νότο, ο Ασσύριος αυτοκράτορας όμως διαίρεσε το στρατεύματά του κι ενώ το ένα τμήμα καταλάμβανε το Δέλτα, ο ίδιος οδήγησε το άλλο στις Θήβες, καταστρέφοντας διάφορα τμήματα της πόλης. Ο Τ. είχε καταφύγει πάλι στη Νουβία, όπου ο Ασσορμπαπιλά δεν τον κινήγησε, καθώς ήδη βρισκόταν σε άνω των 1.500 χλμ. απόσταση δρόμου από την πρωτεύουσά του. Επιστρέφοντας στην Ασσυρία ο Ασσορμπαπιλά άφησε πολυάριθμες ασσυριακές φρουρές, ενώ πήρε αιχμαλώτους πίσω όσους διοικητές είχε διορίσει το 671 π.Χ. ο πατέρας και προκάτοχός του στην Ασσυρία και είχαν επαναστατήσει μαζί με τον Τ. δυο χρόνια αργότερα.

Λίγο αργότερα πέθανε ο Τ. στα Ναπατά, ενώ ο διάδοχος και ανιψιός του Τανουταμόν ανέλαβε να συνεχίσει το αντιασσυριακό έργο του την επόμενη χρονιά συμμαχώντας με το Μεντουεμχάτ, αναστατώνοντας κατεριπωμένους ναούς των Θηβών και προκαλώντας έτσι τον Ασσορμπαπιλά, ο οποίος ένα χρόνο αργότερα (664 π.Χ.) κατέστρεψε οριστικά τις Θήβες. Γι' αυτήν τη μεγάλη καταστροφή των Θηβών, την οποία ζωηρά περιγράφει ο Ναούμ (Γ', 8 - 10) κύριος υπεύθυνος ήταν ο νεκρός πλέον Τ., ένα από τα πιο μοιραία πρόσωπα της αιγυπτιακής ιστορίας.

Ελάχιστο ανοικοδομικό έργο άφησε στην καθαυτό Αίγυπτο ο Τ. και αυτό κυρίως στις Θήβες, όμως το πιθανότερο είναι ότι αυτό οφείλεται στο άοκνο ενδιαφέρον και δράση του Μεντουεμχάτ, τον οποίο τα ασσυριακά χρονικά αναφέρουν και ως φαραώ. Σίγουρο όμως φαίνεται ότι η ανεξαρτητοποίηση του τελευταίου ήταν και το μέτρο της δυσαρέσκειας του θρηβαϊκού ιερατείου για την άνοδο των ορισικών λατρειών στο Νότο, κάτι το οποίο είχε κατ' εξοχήν υποστηρίξει ο Τ. Αποτέλεσμα της δράσης του κατά της παγκόσμιας αυτοκρατορίας της Ασσυρίας δεν ήταν μόνο η τριπλή ασσυριακή κατάκτηση της Αιγύπτου, αλλά και η συνεχής επί αιώνες απομόνωση της Νουβίας από τον υπόλοιπο γνωστό κόσμο μετά την τρίτη ασσυριακή κατάληψη της Αιγύπτου.

Βιβλιογραφία: Elena Cassin - Jean Bottéro - Jean Vercoutter, Die Altorientalischen Reiche III - Die erste Hälfte des 1. Jahrtausends, στη σειρά Fischer Weltgeschichte, Fischer Taschenbuch Verlag, Frankfurt am Main, 1967, σελ. 240 - 255.

— Jean Leclant - Jean Yoyotte, Notes d'histoire et de civilisation éthiopiennes, στο BIFAO 51 (1952), σελ. 26 - 27.

— Jean Leclant, Les inscriptions «éthiopiennes» a Karnak, στο Revue d'Égyptologie 8 (1951), σελ. 101 - 120.

— J. Janssen, Que sait-on actuellement du pharaon Taharqa? Biblica 34 (1953), σελ. 23 - 43.

— Jean Leclant, Montouemhat, *Kairo*, 1961.

— H. Kees, Die priesterliche Stellung des Monthemhet, στο Zeitschrift für Ägyptische Sprache und Altertumskunde 87 (1962), σελ. 80 - 82.

K. ΜΕΓΑΛΟΜΜΑΤΗΣ

ταχεία (ζωολ.). Γένος μαλακίων, της τάξης γαστερόποδα. Περιλαμβάνει μαλάκια με σφαιρικό κέλυ-

φος και πλατύ στόμιο. Γνωστότερο είδος είναι η *η κηπαία*, που ζει σε κήπους και σε όχθες των ποταμών στη Β. και Κ. Ευρώπη.

ταχεία καύση. Καύση, συνήθως ως αποτέλεσμα αύξησης της θερμοκρασίας σε περιβάλλον καθαρού οξυγόνου ή ατμοσφαιρικού αέρα, που επιτυγχάνεται σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα και που, γι' αυτόν το λόγο, συνεπάγεται την εμφάνιση φλόγας και την παραπέρα ανύψωση της θερμοκρασίας. Τ.κ. είναι η ανάφλεξη της βενζίνης προς CO₂ ή CO και H₂O.

ταχεία οξειδωση. Οξειδωση που λαμβάνει χώρα με μεγάλη ταχύτητα και που γίνεται άμεσα αισθητή. Στις τ.ο. υπάγεται και η συνήθης καύση (βλ. καύση).

Ταχεμψώ. Νησί της Αιθιοπίας κοντά στη Λιβύη, αναφερόμενο από το Στέφανο Βυζάντιο (στη λ.).

Ταχέρα ή Τακέρα. Οικισμός στην περιφέρεια του ν. Ηρακλείου. Αναφέρεται στο Κατάστιχον Εκκλησιών και Μοναστηρίων του Κοινού (έκδοση Ζαχ. Κ. Τσιραπανλή, 1985, σ. 189), το 1248, κτήμα της Αρχιεπισκοπής, όπου χρησιμοποιούνταν 2 ζευγάρια βόδια. (Βλ. και Siliv. Borsari, Il Dominio veneziano a Creta, 1963, σ. 15). Φαίνεται ότι είναι λανθασμένη η γραφή του χωρίου *Μαχαιράς*, της *επαρχίας Μονοφατισίου* (βλ.λ.).

Σ.Γ. ΣΠΑΝΑΚΗΣ

Τάχι. Παλιό χωριό του δ. Θηβών, του ν. Βοιωτίας.

ταχίνη (tachina) (ζωολ.). Γένος εντόμων, της τάξης *δίπτερα*. Περιλαμβάνει έντομα που ζουν παρασιτικά πάνω σε κάμπιες.

ταχίνι. Παχύρρευστη ύλη που παράγεται με την πολτοποίηση του σπόρου του σουσαμιού και που χρησιμοποιείται ως πρώτη ύλη για την παραγωγή του χαλβά. Το σουσάμι αποφλοιώνεται με ειδική επεξεργασία και ύστερα πολτοποιείται. Ο πολτός αφήνεται σε δοχείο για να επιπλεύσει το σησαμέλαιο που αφαιρείται. Το υπόλοιπο είναι το τ.

ταχινός (ζωολ.). Γένος εντόμων, της τάξης *κολεόπτερα*. Περιλαμβάνει έντομα, που ζουν πάνω σε οργανικές ουσίες, που βρίσκονται σε αποσύνθεση.

Ταχίρ Αμπάζ. Αρβανίτης στρατιωτικός, υπεύθυνος ασφαλείας στο κράτος του Αλή πασά. Σκληρός πολεμιστής και ακόμη πιο σκληρός στα βασανιστήρια που επέβαλε στους αντιδρώντες στα σχέδια του Αλή. Θανάτωσε με άγριο τρόπο τους Κλέφτες που έπαινε (όπως τον Κατσαντώνη κ.ά.). Εκτέλεσε τυφλά τις εντολές του Αλή. Σκληρότητα έδειξε και στους πολέμους κατά των Σουλτανών, αλλά κρατούσε πάντα καλές σχέσεις μαζί τους. Ανήκε στην κυβέρνηση του Αλή πασά και συνεργαζόταν με Έλληνες. Είχε βοηθήσει τον Θανάση Βάγια και μαζί διέπρατταν τα τρομερά εγκλήματα που διέτασσε ο Αλή πασάς.

Όταν ο Αλή πασάς κηρύχτηκε φερμανλής, ο Τ. συνεργάστηκε μαζί του στο σχέδιό του να εξηκώσουν τους Έλληνες, ώστε να πιεστούν τα σουλτανικά στρατεύματα. Συνεργάστηκε με τον Οδυσσέα Ανδρούτσο και τον Πανουργιά, όταν έφυγαν για τη Ρούμελη για να σηκώσουν τη σημαία της Επανάστασης. Έμεινε κοντά στον Αλή πασά και αποδέχτηκε τα σχέδιά του για ενίσχυση της Ελληνικής Επανάστασης. Έτσι, ο Τ. έστειλε μήνυμα στους Αρβανίτες της Τρίπολης να παραδοθούν στους Έλληνες και να γυρίσουν στα Γιάννινα. Ο Τ. ήταν εκείνος που υπέγραψε τη λεγόμενη Ελληνοαρβανική Συμμαχία, τη συμμαχία Σουλτανών και άλλων ελληνικών παραγόντων της Ηπείρου με τον Αλή πασά, για κοινό αγώνα κατά του Σουλτάνου. Ήταν αυτός που συνεργάστηκε με τους αρματολούς που βγήκαν στην Επανάσταση.

Η θέση του Τ. ανατράπηκε όταν έφτασαν στα Γιάννινα τα Λείψανα της φρουράς των Αρβανιτών της Τρίπολης. Οι Έλληνες δεν είχαν φερθεί σωστά στους παραδομένους. Και καθώς είχαν ελευθερωθεί, είπαν στον Τ. ότι οι Έλληνες αγωνίζονταν εναντίον των Μουσομλμάνων και εναντίον του Αλή πασά. Ο Τ. κλονίστηκε. Πέρασε στις ελεύθερες περιοχές με συνοδεία Ελλήνων αρματολών για να διαπιστώσει με τα μάτια του τι έγινε. Έφτασε ως